TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Biết thuở nào rõ hết lẽ nhân sinh?

ISSN: 2734-9195 15:40 30/06/2026

Hiểu thấu nhân sinh không có nghĩa là ta phải trải qua tất cả mọi ngành nghề, sống ở tất cả mọi quốc gia. Mà hiểu thấu nhân sinh thực chất là một cuộc hành trình quay vào bên trong, tìm kiếm sự hòa hợp giữa cái tôi nhỏ bé và vũ trụ bao la.

Thế gian này cuồn cuộn như sông dài, mỗi cuộc đời lại là một chương sách khép hờ.

Người ta vẫn thường hỏi nhau, đi qua bao nhiêu lối rẽ thì thuộc hết đường đời, nếm bao nhiêu vị đắng cay thì thấu trọn hồng trần?

Có người dành cả kiếp nhân sinh chu du qua vạn dặm non sông, góp nhặt từng mảnh hoàng hôn trên đỉnh núi mờ sương, hay đuổi theo những phồn hoa nơi phố thị đèn màu. Họ nếm đủ vị ngọt ngào của đỉnh cao danh vọng, vị chát chúa của vực sâu cuộc đời, nhưng khi đứng trước biển lòng bao la của chính mình, họ vẫn thấy mình ngơ ngác như thuở ban đầu.

Ngược lại, có kẻ chỉ chọn thu mình trong một góc sân nhà yên ả, nâng trên tay một tách trà đã nguội. Họ không đi xa, nhưng tâm họ động theo từng chiếc lá rụng bên thềm, thấu suốt cả những tiếng thở dài nén chặt của năm tháng trôi qua.

Nhân sinh rộng lớn quá, mà quỹ thời gian của một đời người lại gom gọn chưa đầy trăm năm. Chúng ta như những đứa trẻ mới chập chững bước vào một **thư viện** vĩ đại của tạo hóa, nơi sách xếp cao chạm tầng mây, còn đôi mắt ta thì chỉ kịp nhìn vài dòng tựa đề trên gáy sách.

Làm sao học hết được nhân sinh khi bản chất của nó là sự vô cùng, còn chúng ta chỉ là những sinh mệnh hữu hạn?

Càng cố chấp muốn tinh thông vạn vật, muốn thấu hiểu mọi ngóc ngách của lòng người, ta càng dễ rơi vào trạng thái kiệt sức và hoang mang giữa dòng đời vạn biến.

Nhân sinh vốn không có giáo trình cố định, càng không có một kỳ thi tốt nghiệp để cấp tấm bằng chứng nhận cho sự trưởng thành. Trường đời dạy ta bằng những bài học không báo trước, bằng những đề thi được ngụy trang dưới hình thức của nghịch cảnh, biến cố và cả những tổn thương.

Có bài học ta phải trả giá bằng cả thanh xuân, bằng những giọt nước mắt lặng thầm trong đêm muộn, hay thậm chí là bằng sự đổ vỡ của những điều ta từng coi là tri kỷ.

Khi ta tưởng mình đã hiểu thấu quy luật của tình yêu, cuộc đời lại ném vào ta một sự phản bội. Khi ta tin rằng lòng kiên trì sẽ đổi lấy thành công viên mãn, số phận lại đánh gục ta bằng một thất bại bất ngờ ngay trước vạch đích.

Chúng ta loay hoay tìm lời giải cho những câu hỏi đại loại như: "*Tại sao người tốt lại gặp bất hạnh? Tại sao duyên phận hợp rồi lại tan?*" Ta đi tìm một trật tự tuyệt đối trong một thế giới vốn dĩ đầy rẫy những ngẫu nhiên và biến động.

Nhưng càng tìm, ta càng thấy mình lạc lối bởi vì mỗi người sống trên đời đều mang một mật mã riêng, một nghiệp quả riêng. Bài học của người này chưa chắc đã là đáp án của người khác. Sự thông thái của một bậc vĩ nhân đôi khi chẳng thể xoa dịu được nỗi đau thất tình của một người trẻ tuổi.

Chúng ta không thể học thay phần của nhau, cũng không thể dùng trải nghiệm của tiền nhân để đi tắt qua những khúc quanh của cuộc đời mình.

Hình ảnh chỉ mang tính chất minh hoạ (sưu tầm).

Sau nhiều năm tháng bôn ba, lật giở qua biết bao trang đời lấm lem cát bụi, ta mới chợt nhận ra bài học lớn nhất của nhân sinh đôi khi không phải là tích lũy thêm kiến thức, mà là học cách chấp nhận. Chấp nhận **vô thường** để nhận ra rằng không có gì là mãi mãi.

Đóa hoa nở rộ sáng nay, chiều nay có thể đã héo tàn. Người hôm nay vừa thề non hẹn biển, ngày mai đã có thể hóa người dưng ngược lối. Chấp nhận sự hữu hạn của bản thân để cúi đầu trước những điều ta không thể xoay chuyển. Ta không thể ngăn cơn bão đổ bộ, nhưng ta có thể gia cố mái nhà. Ta không thể bắt người khác phải yêu thương mình, nhưng ta có thể tự trân trọng lấy bản thân.

Chấp nhận chia ly như một lẽ tự nhiên bởi mỗi người xuất hiện trong đời ta đều mang một sứ mệnh. Có người đến để dạy ta cách yêu, có người đến để dạy ta cách đề phòng, và có người đến chỉ để cùng ta đi qua một đoạn đường mưa rơi, rồi rẽ lối.

Khi sứ mệnh kết thúc, việc buông tay nhẹ nhàng chính là bài thi khó khăn nhưng thanh thản nhất. Khi tâm thế ta dịch chuyển từ "*muốn chiếm lĩnh, muốn thấu suốt*" sang "*chấp nhận và bao dung*", gánh nặng trên vai tự khắc nhẹ đi một nửa. Ta không còn ép mình phải trở thành một kẻ thông tuệ biết hết mọi điều, mà chỉ cần làm một người lữ hành biết trân trọng từng chặng dừng chân.

Hiểu thấu nhân sinh không có nghĩa là ta phải trải qua tất cả mọi ngành nghề, sống ở tất cả mọi quốc gia hay yêu tất cả mọi kiểu người. Mà hiểu thấu nhân sinh thực chất là một cuộc hành trình quay vào bên trong, tìm kiếm sự hòa hợp giữa cái tôi nhỏ bé và vũ trụ bao la.

Một người thực sự hiểu được một phần nhân sinh là người biết nhìn sóng gió với một nụ cười an nhiên.

Khi giông bão ập đến, thay vì oán trách đất trời, họ học cách đứng vững trên đôi chân của mình, nghe tiếng mưa rơi và hiểu rằng sau cơn mưa, trời sẽ lại sáng. Họ không còn bị cuốn theo những thị phi, những hào nhoáng nhất thời của **danh lợi**.

Họ hiểu rằng, đỉnh cao hay vực sâu suy cho cùng cũng chỉ là những trạng thái nhất thời, như mây bay qua đỉnh núi, như gió thổi qua rặng tre.

Nhân sinh giống như một bức tranh thêu lớn mà chúng ta là những người thợ dệt, vừa đi vừa nối những sợi chỉ màu của niềm vui, nỗi buồn, hy vọng và thất vọng.

Đừng vội vã lật đến trang cuối cùng của cuốn sách, cũng đừng dằn vặt vì bản thân chưa hiểu hết những ẩn ý của cuộc đời. Hãy để bản thân được khóc thật to khi đau đớn, và cười thật giòn giã khi hạnh phúc.

Biết thuở nào ta mới thuộc hết mảnh nhân sinh rộng lớn ngoài kia? Có lẽ là chẳng bao giờ cả.

Suy cho cùng, ta đâu cần phải gom nhặt hết thảy cát bụi của nhân gian, chỉ cần nâng niu và sống trọn vẹn với mảnh nhân sinh bé nhỏ đang thuộc về mình, ấy đã là một lần viên mãn giữa trăm năm.

Mỗi ngày học cách bước qua giông bão với một tâm thế bình thản, trân quý từng khoảnh khắc ở hiện tại, ấy mới là lúc ta thực sự chạm vào phần tinh khôi nhất của kiếp người. Có lẽ cuộc đời này chúng ta không cần phải học hết nhân sinh, chúng ta chỉ cần sống trọn vẹn với nhân sinh của chính mình là đã quá đủ cho một kiếp độc hành giữa nhân gian rồi phải không?

Dưới ánh sáng phật pháp, điều con người cần học không phải là học hết nhân sinh, mà là học cách thấy nhân sinh với cái nhìn của chính kiến và chính tư duy trong Bát Chính Đạo. Đạo Phật không dạy con người phải đi khắp thế gian để tích lũy mọi trải nghiệm, mà dạy quay về quan sát chính thân và tâm mình.

Khi thấy rõ mọi pháp đều vô thường, mọi sự chấp giữ đều dẫn đến khổ đau, và không có một cái "*ta*" bất biến để nắm giữ hay bảo vệ, con người sẽ thôi chạy theo khát vọng phải hiểu hết cuộc đời.

Bởi lẽ, người hiểu được một chiếc lá rơi bằng tâm tỉnh thức cũng có thể hiểu được quy luật vận hành của cả khu rừng; người thấy rõ một niệm tham, một niệm sân vừa khởi lên trong chính mình cũng đang chạm vào bản chất của khổ đau và con đường đi đến giải thoát.

Khi ấy, nhân sinh không còn là một con đường cần đi cho hết, mà trở thành một pháp môn để thực tập trí tuệ và từ bi trong từng phút giây hiện tại.

Có lẽ, sự trưởng thành sâu sắc nhất không phải là biết thêm bao nhiêu điều về thế giới, mà là bớt đi từng chút vô minh trong chính mình.

Tác giả: **Ngạn Yên**